प्रथमषाण्मासिकः

DSC 1 – कथासाहित्यम् **क्रेडिट – 4** **अङ्काः-80**

पाठ्यग्रन्थाः

1. **पञ्चतन्त्रम् (मित्रभेदः)**
2. **हितोपदेश(मित्रलाभः)**

अधिगमोद्येश्यानि: **[Learning Objectives(LO)]**

- शास्त्राध्ययने प्रवृत्तानां छात्राणांग्रन्थप्रयुक्तसरलकथामाध्यमेन संस्कृतभाषायां कौशलनिर्माणम् ।
- कोमलमतीनां छात्राणां कथामाध्यमेन मनोरञ्जनपूर्वकं राजनीतेः समाजव्यवहारस्य सामाजिकमूल्यस्य चरित्रनिर्माणस्य च शिक्षणम् ।

उपविभागः	निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका	निर्धारित पाठ्यसमयः	क्रेडिट
पञ्चतन्त्रम् (मित्रभेदः)	2.1.1.1कथामुखम् (पृष्ठा - १-१०)	20	1.5
	2.1.1.2प्रस्तावनाकथा-(पृष्ठा- ११-१५)		
	2.1.1.3कीलोत्पाति- वानरकथा (पृष्ठा - १६-४४)		
	2.1.1.4शृगालदुन्दुभिकथा (४५-५७)		
	2.1.1.5दन्तिलगोरम्भयोः कथा (५८-७५)		
	2.1.1.6दूतीजम्बूकाषाढभूतिकथा (७६-९८)		
	2.1.1.7विष्णुरूपधृक्मौलिककथा (९९-११२)		
	2.1.1.8काकीकृष्णसर्पकथा (११३)		
	2.1.1.9 बक-कर्कटककथा (११४–१२०)		
	2.1.1.10सिंहशशककथा (१२१-१३७)		
	2.1.1.11मन्दविसर्पिणी - मत्कुणकथा (१३८-१४०)		
	2.1.1.12चण्टुखश्रृगालकथा (१४१ - १५३)		
	2.1.1.13उष्ट्रकाकादिकथा (१५४ - १६५)		

	2.1.1.14टिट्टिभसमुद्रकथा (१६६-१६९)		
	2.1.1.15मुर्खकच्छपकथा (१७०-१७१)		
	2.1.1.16 मत्स्यत्रयकथा (१७२ - १७८)		
	2.1.1.17चटक- कुञ्जरकथा (१७९ - १९५)		
	2.1.1.18सिंह-शृगालकथा (१९६-२०८)		
	2.1.1.19सूचीमुखवानरयूथकथा (२०९-२११)		
	2.1.1.20वानरचटकदम्पतिकथा (२१२-२१४)		
	2.1.1.21धर्मबुद्धि- पापबुद्धिकथा (२१५ - २२०)		
	2.1.1.22वकनकुलकथा - (२२१-२२३)		
	2.1.1.23लौहतुला - वणिकपुत्रकथा(२२४-२२८)		
	2.1.1.24नृपसेवकवानरकथा (२२९)		
	2.1.1.25चौरब्राह्मणकथा (२२९)		
हितोपदेशः (मित्रलाभः)	१.हितोपदेशस्य कथामुखम्	20	1.5
	२. मित्रलाभस्य कथामुखम्		
	३. वृद्धव्याघ्रलुब्धपथिकयोः कथा		
	४. मृगश्रृगालयोः कथा		
	५. चित्राङ्गमृग-सुबुद्धिकाकयोः कथा		
	६. मूषकपरिव्राजकयोः कथा		
	५. जरद्गवगृध्रदीर्घकर्णविडालयोः कथा		
	६.भैरवव्याध-लुब्धकशृगालयोः कथा		
	९. कपूर्रतिलकगजस्य शृगालस्य च कथा		

सहायकग्रन्थाः

1. पञ्चतन्त्रम्, प्रो० बालशास्त्री, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
2. पञ्चतन्त्रम्, प्रो० शिवराम शर्मा, शारदा संस्कृत संस्थान, वाराणसी।
3. हितोपदेशः, प्रो० बालशास्त्री, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

पाठ्यक्रमस्य परिणामाः –[Course Outcome (CO)]

- छात्राः संस्कृतवाक्यरचनाप्रवृत्तौ दक्षा भविष्यन्ति।
- छात्राः नीतियुक्तानि वचनानि स्वजीवने अङ्गीकरिष्यन्ति।

अध्ययनसामग्री :

- https://www.youtube.com/watch?v=UnCUHZfG8kw
- https://www.youtube.com/watch?v=XlqLXm8Vki4
- https://www.youtube.com/watch?v=qZpvV1ILxzg
- https://www.youtube.com/watch?v=DgrWAb7GPsk&list=PLyl4sytX9gYyKVdzWXJYOZLx-pelWwSzV

DSE 1 – कथासाहित्यम्　　　क्रेडिट – 4　　　अङ्काः-80

पाठ्यग्रन्थाः

3　पञ्चतन्त्रम् (मित्रभेदः)
4　हितोपदेश(मित्रलाभः)

अधिगमोद्येश्यानि:　[Learning Objectives(LO)]

- शास्त्राध्ययने प्रवृत्तानां छात्राणांग्रन्थप्रयुक्तसरलकथामाध्यमेन संस्कृतभाषायां कौशलनिर्माणम्।
- कोमलमतीनां छात्राणां कथामाध्यमेन मनोरञ्जनपूर्वकं राजनीतेः समाजव्यवहारस्य सामाजिकमूल्यस्य चरित्रनिर्माणस्य च शिक्षणम्।

उपविभागः	निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका	निर्धारित पाठ्यसमयः	क्रेडिट
पञ्चतन्त्रम् (मित्रभेदः)	2.1.1.1कथामुखम् (पृष्ठा - १-१०)	20	1.5
	2.1.1.2प्रस्तावनाकथा-(पृष्ठा-११-१५)		
	2.1.1.3कीलोत्पाति- वानरकथा (पृष्ठा - १६-४४)		
	2.1.1.4शृगालदुन्दुभिकथा (४५-५७)		
	2.1.1.5दन्तिलगोरम्भयोः कथा (५८-७५)		
	2.1.1.6दूतीजम्बूकाषाढभूतिकथा (७६-९८)		
	2.1.1.7विष्णुरूपधृक्मौलिककथा (९९-११२)		

	2.1.1.8काकीकृष्णसर्पकथा (११३)		
	2.1.1.9 बक-कर्कटककथा (११४–१२०)		
	2.1.1.10सिंहशशककथा (१२१-१३७)		
	2.1.1.11मन्दविसर्पिणी - मत्कुणकथा (१३८-१४०)		
	2.1.1.12चण्टुखश्रृगालकथा (१४१ - १५३)		
	2.1.1.13उष्ट्रकाकादिकथा (१५४ - १६५)		
	2.1.1.14टिट्टिभसमुद्रकथा (१६६-१६९)		
	2.1.1.15मुर्खकच्छपकथा (१७०-१७१)		
	2.1.1.16 मत्स्यत्रयकथा (१७२ - १७८)		
	2.1.1.17चटक- कुञ्जरकथा (१७९ - १९५)		
	2.1.1.18सिंह-शृगालकथा (१९६-२०८)		
	2.1.1.19सूचीमुखवानरयूथकथा (२०९-२११)		
	2.1.1.20वानरचटकदम्पतिकथा (२१२-२१४)		
	2.1.1.21धर्मबुद्धि-पापबुद्धिकथा (२१५ - २२०)		
	2.1.1.22वकनकुलकथा - (२२१-२२३)		
	2.1.1.23लौहतुला - वणिकपुत्रकथा(२२४-२२८)		
	2.1.1.24नृपसेवकवानरकथा (२२९)		
	2.1.1.25चौरब्राह्मणकथा (२२९)		
हितोपदेशः (मित्रलाभः)	१.हितोपदेशस्य कथामुखम्	20	1.5
	२. मित्रलाभस्य कथामुखम्		

	३. वृद्धव्याघ्रलुब्धपथिकयोः कथा			
	४. मृगश्रृगालयोः कथा			
	५. चित्राङ्गमृग-सुबुद्धिकाकयोः कथा			
	६. मूषकपरिव्राजकयोः कथा			
	५. जरद्गवगृध्रदीर्घकर्णविडालयोः कथा			
	६.भैरवव्याध-लुब्धकशृगालयोः कथा			
	९. कपूर्रतिलकगजस्य शृगालस्य च कथा			

सहायकग्रन्थाः

4. पञ्चतन्त्रम्, प्रो० बालशास्त्री, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
5. पञ्चतन्त्रम्, प्रो० शिवराम शर्मा, शारदा संस्कृत संस्थान, वाराणसी।
6. हितोपदेशः, प्रो० बालशास्त्री, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

पाठ्यक्रमस्य परिणामाः –[Course Outcome (CO)]

- छात्राः संस्कृतवाक्यरचनाप्रवृत्तौ दक्षा भविष्यन्ति।
- छात्राः नीतियुक्तानि वचनानि स्वजीवने अङ्गीकरिष्यन्ति।

अध्ययनसामग्री :

- https://www.youtube.com/watch?v=UnCUHZfG8kw
- https://www.youtube.com/watch?v=XlqLXm8Vki4
- https://www.youtube.com/watch?v=qZpvV1ILxzg
- https://www.youtube.com/watch?v=DgrWAb7GPsk&list=PLyl4sytX9gYyKVdzWXJYOZLx-pelWwSzV

IDC 1 – संस्कृतसाहित्यस्येतिहासः१ क्रेडिट –3 अङ्काः80

पाठ्यविषयाः

1.पद्यकाव्यम्(आर्षकाव्यम्)
2.नाट्यसाहित्यम्
3. गद्यसाहित्यम्
4. चम्पूकाव्यम्

अधिगमोद्येश्यानि :[Learning Objectives(LO)]

- ➢ आदिकाव्यस्य रामायणस्य परिचयः भवति ।
- ➢ कालिदासस्यनाट्यग्रन्थानांपरिचयःभवति।
- ➢ प्राचीनभारतस्य धर्मव्यवस्था, ऐतिहासिक अवस्था, साहित्यादीनां ज्ञानं नाट्यग्रन्याध्ययनेन सम्भवति ।
- ➢ बाणभट्टस्यत्रिविक्रमभट्टस्यचरचनाशौलीविषयेज्ञानवर्धनम्।
- ➢ चम्पूसाहित्यस्यसम्यक्ज्ञानप्रदानम्

उपविभागः	निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका	निर्धारित पाठ्यसमयः	क्रेडिट
पद्यकाव्यम् (आर्षकाव्यम्)	रामायण- महाभारतयोः परिचयः	15	1
नाट्यसाहित्यम्	कालिदासस्य नाट्यग्रन्थानां परिचयः	15	1
गद्यसाहित्यम्	कादम्बरी- हर्षचरितयोः परिचयः	8	.5
चम्पूकाव्यम्	चम्पूकाव्यस्य परिचयः	7	.5

सहायकग्रन्थाः

1. मूलरामायणम्, व्याख्याकारः- डां. मधुर लता द्विवेदी, युवराज पब्लिकेशन्स्,आगरा ।
2. महाभारत (पञ्चम खण्ड) शान्तिपर्व, पण्डित रामनारायणदत्त शास्त्री, गीताप्रस,गौरखपुर ।
3. अभिज्ञानशाकुन्तलम्, डा. सुधाकर मालवीय, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी।
4. हर्षचरितम् , डानिरञ्जनमिश्रःहंसाप्रकाशन , जयपुर।
5. नलचम्पू, डा.परमेश्वरदीनपाण्डेय , चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन , वाराणसी।

पाठ्यक्रमस्य परिणामाः –[Course Outcome (CO)]

1. छात्रेषु जीवनोपयोगी नैतिकमूल्यानां विकासकरणम्।
2. छात्राः अभिज्ञानशाकुन्तलं नाटकेन दुष्यन्त-शकुन्तलाप्रणयवर्णना विषये ज्ञातुं शक्यते
3. हर्षचरितम्इतिगद्यसाहित्यस्यमाध्यमेनप्राचीनभारतस्यइतिहासः , राज्ञःहर्षवर्धनस्यवीरगाथा , तदानीन्तनशासनपद्धतिश्चज्ञातुंशक्यते।
4. चम्पूसाहित्यपठनेनचम्पूसाहित्यस्यशौलीज्ञानंगद्यपद्यमयंसाहित्यस्यरसास्वादनंचभवति।

SEC 1 – प्रायोगिकसंस्कृतम् - १ क्रेडिट –3 अङ्काः80

प्रथमभागः-

1. **सम्भाषणम्**
2. **दिनचर्या**

3. **समयसंख्याज्ञानम्**
4. **नित्यव्यवहार्यवस्तुपरिचयः**
5. **विभक्तिज्ञानम्**
6. **क्रियापरिचयः**

अधिगमोद्देश्यानि :[Learning Objectives(LO)]

- प्रायोगिकसंस्कृतमाध्यमेन छात्रेभ्यः संस्कृतकथोपकथने नैपुण्यता प्रदानम्, अनर्गलसंस्कृतभाषया भाषणे प्रोत्साहदानं च ।
- अनेन छात्रेभ्यः शुद्धतया संस्कृतभाषया लेखनक्षमतां सम्भाषणकौशलं च प्रदाय दैनन्दिनजीवने व्यावहार्यरूपेण प्रयोक्तुं प्रेरणादानम् ।

उपविभागः	**निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका**	**निर्धारित पाठ्य समयः**	**क्रेडिट**
प्रायोगिक संस्कृतम्	प्रायोगिक संस्कृतम् दैनिकजीवनोपयोगिवस्तूनां नामानि प्रयोगाश्च सम्भाषणकौशलम् संख्या-समयज्ञानञ्च दिनचर्या क्रियापदज्ञानम् (लट्-लृट्-लङ्-लोट् लकारेषु प्रयोगाश्च) संज्ञाशब्दरूपाणि (राम, बालिका, लेखनी, फलम्, पितृ मातृ, साधु, हरि- इत्यादीनां नित्योपयोगिनां वस्तुनां शब्दानां प्रयोगसहितं परिज्ञानम्) अव्ययज्ञानम् प्रत्ययज्ञानम् (क्तवतु- क्त्वा-ल्यप्- तुमुन्- शतृ- शानच् आदीनांप्रयोगसहितं परिज्ञानम्)	45 Hours	3

सहायकग्रन्थाः

1. **वृहत्-अनुवाद-चन्द्रिका** –लेखकः–चक्रधर नौटियाल हंस शास्त्री,प्रकाशकः – मोतिलालबनारसीदासः, देहली ।
2. **भाषाप्रवेशः** - प्रकाशकः – संस्कृत-भारती ।
3. **अभ्यासदर्शिनी** - प्रकाशकः – संस्कृत-भारती ।

पाठ्यक्रमस्य परिणामाः –[Course Outcome (CO)]

- अनेन छात्राः संस्कृतभाषया अनर्गलभाषणे निपुणाः भवन्ति ।
- संस्कृतभाषया शुद्धतयाभाषणे लेखने च समर्थाः भवन्ति ।
  व्यवहारिकभाषारूपेण व्यवहर्तुं शक्नुवन्ति ।

अध्ययनसामग्री :

1. https://www.youtube.com/watch?v=KnlBwHJPWuA
2. https://www.youtube.com/watch?v=sZsDdGmeYX8

द्वितीयषाण्मासिकः

DSC 2 – आर्षकाव्यम्   क्रेडिट – 4   अङ्काः– 80

पाठ्यग्रन्थाः

1 रामायणम् (बालकाण्ड-प्रथमसर्गः)
2 महाभारतम् (शान्तिपर्व – आश्रमधर्मः)

अधिगमोद्देश्यानि:[Learning Objectives(LO)]

- आदिकाव्यस्य रामायणस्य परिचयः भवति ।
- रामायणकालिकसमाजव्यवस्था लोकाचारादीनां ज्ञानं छात्राणां भवति ।
- महाभारतस्य चतुराश्रमस्य सम्पर्के ज्ञातुं शक्यते ।

उपविभागः	निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका	निर्धारित पाठ्यसमयः	क्रेडिट
रामायणम् बालकाण्डम् (१म सर्ग)	1-5 नारदमुनिं प्रति वाल्मीकेः प्रश्नाः	40	3
	6 – 21 नारदमुखात् रामस्य चरित्रवर्णनम्		
	22-31 राम-लक्ष्मण-सीतानां वनगमनवर्णनम्		
	32-38 दशरथस्य प्राणत्यागः, भरतस्य वनगमनं प्रत्यागमनञ्च		
	39-42- दण्डकारण्ये रामस्य विरधवधवर्णनम् अगस्त्यमुने ऐन्द्रधन्वादिग्रहणं च		
	43- 48 ऋषीणाम् अनुरोधानुसारं रामस्य शूर्पनखा-खर-दूषणादिराक्षसवधवर्णनम्		
	49-52 रामस्य आश्रमं प्रति मारिचेन सह रावणस्यागमनं , सीतापहरणम् जटायुवधवर्णनं च		
	53-56 रामस्य विलापः सीतान्वेषणं च		
	57-58 रामस्य शबरीगृहगमनं , हनुमता सुग्रीवेण च सह मेलनम्		
	59 – 70 रामसुग्रीवयो: कथोपकथनं , वालीवधः, सुग्रीवस्य राज्याभिषेकशच		
	71-75 सीतान्वेषणम्, हनुमतः लङ्कागमनं, सीतामेलनं वाटिकाद्वारभञ्जनं , राक्षसवधश्च		
	76-77 हनुमद्विग्रहः, हनुमता लंकादहनं, रामं प्रति प्रत्यागमनञ्च		
	78-81 समुद्रे सेतुनिर्माणं , रावणवधः सीतया सह मेलन च		
	82-88 सीतायाः अग्निपरीक्षा, विभीषणस्य राज्याभिषेक अयोध्याप्रत्यावर्तनं च		
	89-96 रामस्य राज्यभिषेकः		

	रामराज्यवर्णनञ्च		
	97 रामस्य ब्रह्मलोकगमनम्		
	98-100 रामायणमाहात्म्यम्		
महाभारतम्	चतुराश्रमस्यवर्णना	40	3
	ब्रह्मचर्याश्रमः		
	गृहस्थाश्रमः		
	सन्यासाश्रमः		
	वानप्रस्थाश्रमः		

सहायकग्रन्थाः

1 श्रीमद्वाल्मीकिरामायणम्,पण्डित रामतेज पाण्डेय,चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।

2 मूलरामायणम्, व्याख्याकारः- डां. मधुर लता द्विवेदी, युवराज पब्लिकेशन्स्,आगरा ।

3 बालकाण्ड(प्रथमसर्गः),व्याख्याकारः-डा□.उषाशर्मा,जगदीश संस्कृत पुस्तकांलय, जयपुर ।

4 महाभारत (पञ्चम खण्ड) शान्तिपर्व, पण्डित रामनारायणदत्त शास्त्री, गीताप्रस,गौरखपुर ।

पाठ्यक्रमपरिणामाः[Course Outcome (CO)]

- छात्रेषु जीवनोपयोगी नैतिकमूल्यानां विकासकरणम् ।
- अनेनछात्रेण महाभारतस्यचतुराश्रमस्य विषये ज्ञातुं शक्यते ।

अध्ययनसामग्री :

- https://www.youtube.com/watch?v=y5Dras06fm0
- https://www.youtube.com/watch?v=ZsDIAi0OA9E
- https://hi.wikipedia.org/wiki/%E0%A4%B6%E0%A4%BE%E0%A4%82%E0%A4%A4%E0%A4%BF%E0%A4%AA%E0%A4%B0%E0%A5%8D%E0%A4%B5
- https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.342300m

DSE 2 – आर्षकाव्यम् क्रेडिट –4अङ्काः-80

पाठ्यग्रन्थाः -

1. **रामायणम् (बालकाण्ड-प्रथमसर्गः)**
2. **महाभारतम् (शान्तिपर्व – आश्रमधर्मः)**

अधिगमोद्देश्यानि:[Learning Objectives(LO)]

- आदिकाव्यस्य रामायणस्य परिचयः भवति ।
- रामायणकालिकसमाजव्यवस्था लोकाचारादीनां ज्ञानं छात्राणां भवति ।
- महाभारतस्य चतुराश्रमस्य सम्पर्के ज्ञातुं शक्यते ।

उपविभागः	निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका	निर्धारित पाठ्यसमयः	क्रेडिट
रामायणम् बालकाण्डम्	1-5नारदमुनिं प्रति वाल्मीकेः प्रश्नाः	30	2
	6 – 21 नारदमुखात् रामस्य चरित्रवर्णनम्		
	22-31 राम-लक्ष्मण-सीतानां वनगमनवर्णनम्		

(१म सर्ग)	32-38 दशरथस्य प्राणत्यागः, भरतस्य वनगमनं प्रत्यागमनञ्च		
	39-42- दण्डकारण्ये रामस्य विरधवधवर्णनम् अगस्त्यमुने ऐन्द्रधन्वादिग्रहणं च		
	43- 48 ऋषीणाम् अनुरोधानुसारं रामस्य शूर्पनखा-खर-दूषणादिराक्षसवधवर्णनम्		
	49-52 रामस्य आश्रमं प्रति मारिचेन सह रावणस्यागमनं , सीतापहरणम् जटायुवधवर्णनं च		
	53-56 रामस्य विलापः सीतान्वेषणं च		
	57-58 रामस्य शबरीगृहगमनं , हनुमता सुग्रीवेण च सह मेलनम्		
	59 – 70 रामसुग्रीवयो: कथोपकथनं , वालीवधः, सुग्रीवस्य राज्याभिषेकशच		
	71-75 सीतान्वेषणम्, हनुमतः लङ्कागमनं, सीतामेलनं वाटिकाद्धारभञ्जनं , राक्षसवधश्च		
	76-77 हनुमद्विग्रहः, हनुमता लंकादहनं, रामं प्रति प्रत्यागमनञ्च		
	78-81 समुद्रे सेतुनिर्माणं , रावणवधः सीतया सह मेलन च		
	82-88 सीतायाः अग्निपरीक्षा, विभीषणस्य राज्याभिषेक अयोध्याप्रत्यावर्तनं च		
	89-96 रामस्य राज्यभिषेकः रामराज्यवर्णनञ्च		
	97 रामस्य ब्रह्मलोकगमनम्		
	98-100 रामायणमाहात्म्यम्		
महाभारतम्	चतुराश्रमस्य वर्णना	30	2
	ब्रह्मचर्याश्रमः		
	गृहस्थाश्रमः		
	सन्यासाश्रमः		
	वानप्रस्थाश्रमः		

सहायकग्रन्थाः –

1 श्रीमद्वाल्मीकिरामायणम्,पण्डित रामतेज पाण्डेय, चौखम्बा सुरभारती प्रकाशन, वाराणसी।
2 मूलरामायणम्, व्याख्याकारः- डां. मधुर लता द्विवेदी, युवराज पब्लिकेशन्स्,आगरा ।
3 बालकाण्ड (प्रथमसर्गः), व्याख्याकारः- डा□. उषाशर्मा,जगदीश संस्कृत पुस्तकांलय, जयपुर ।
4 महाभारत (पञ्चम खण्ड) शान्तिपर्व, पण्डित रामनारायणदत्त शास्त्री, गीताप्रस,गौरखपुर ।

पाठ्यक्रमपरिणामाः[Course Outcome (CO)]

- छात्रेषु जीवनोपयोगी नैतिकमूल्यानां विकासकरणम् ।
- अनेनछात्रेण महाभारतस्यचतुराश्रमस्य विषये ज्ञातुं शक्यते ।

IDC2 – संस्कृतसाहितस्येतिहासः२ क्रेडिट –3 अङ्काः80

पाठ्यविषयाः

1.पद्यकाव्यम्

2.नाट्यसाहित्यम्

3. पुराणसाहित्यम्

4. संस्कृतालंकारशास्त्रेतिहासः

अधिगमोद्येश्यानि :[Learning Objectives(LO)]

- रघुवंशम्-कुमारसम्भवम्-कीरातार्जुनीयम् - शिशुपालवधम्-नैषधचरितम्इत्यादयःपञ्चमहाकाव्यानांपरिचयोभवति।
- भासस्यकृतिविषयेज्ञातुंशक्यते।
- पुराणसाहित्यस्यविषयेज्ञानंप्राप्यते।
- रसालंकारध्वन्यादीनांषड्सम्प्रदायानांविषयेज्ञानंभवति।

उपविभागः	निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका	निर्धारित पाठ्यसमयः	क्रेडिट
पद्यकाव्यम्	पञ्चमहाकाव्यम्	15	1
नाट्यसाहित्यम्	भासस्य परिचयः	7	.5
पुराणसाहित्यम्	पुराणसाहितस्य परिचयः	8	.5
संस्कृतालंकारशास्त्रेतिहासः	षड्सम्प्रदायाः	15	1

सहायकग्रन्थाः

1. A Concise History of Sanskrit Literature , MLBD,GaurinathShastri
2. संस्कृतकाव्यशास्त्रेतिहासः , आचार्यजगदीशचन्द्रमिश्र।

पाठ्यक्रमस्य परिणामाः –[Course Outcome (CO)]

1. छात्राणां महाकाव्यपाठे अभिरुच्युत्पादनं करोति।
2. अनेन काव्यशास्त्रपरम्परा, विविधकाव्यलक्षण- काव्य प्रयोजनादिविषयाणां ज्ञानलाभाय छात्राः सक्षमाः भवन्ति ।
3. मानसिकचिन्तादूरीकरणाय नाट्यसाहित्यं महौषधत्येन कार्यं करोति ।

SEC 2– प्रायोगिकसंस्कृतम् २ क्रेडिट –3 अङ्काः80

1. **सम्भाषणम्**
2. **दिनचर्या**
3. **समयसंख्याज्ञानम्**
4. **संस्कृतानुवादः**
5. **बोधनपरीक्षणम्**
6. **अनुच्छेदलेखनम्**
7. **लिप्यन्तरणम्**
8. **पत्रलेखनं वार्तालेखनंच**

अधिगमोद्येश्यानि :[Learning Objectives(LO)]

- लिप्यन्तरण-वार्तालेखन-पत्रलेखन-अनुच्छेदलेखनादिषु दक्षताप्रदानम् ।
- संस्कृतानुवादकौशलप्रदानम् ।

उपविभागः	निर्धारितपाठ्यविषयस्य अनुक्रमणिका	निर्धारित पाठ्यसमयः	क्रेडिट

प्रायोगिक संस्कृतम्	प्रायोगिक संस्कृतम् दैनिकजीवनोपयोगिवस्तूनां नामानि प्रयोगाश्च सम्भाषणकौशलम् अव्ययज्ञानम् प्रत्ययज्ञानम् (क्तवतु- क्त्वा-ल्यप्- तुमुन्-शतृ-शानच् आदीनांप्रयोगसहितं परिज्ञानम्) कारक-विभक्तिज्ञानम् वाच्यम् संस्कृतानुवादः लिप्यन्तरणञ्च अनुच्छेदलेखनम् कथालेखनञ्च पत्रलेखनम् आवेदनपत्रलेखनञ्च वार्तालेखनम् बोधनपरीक्षणम्	45 Hours	3

सहायकाग्रन्थाः–

1 **संस्कृतव्याकरणचन्द्रिका** – लेखकः - दयानन्दझा– प्रकाशकः , चौखम्वा सुरभारती प्रकाशनम् , । वारणसी

2 **भाषाप्रवेशः -**प्रकाशकः – संस्कृत। भारती-

3 **अभ्यासदर्शिनी -**प्रकाशकः – संस्कृत । भारती-

पाठ्यक्रमस्य परिणामाः –[Course Outcome (CO)]

- व्यवहारिकभाषारूपेण व्यवहर्तुं शक्नुवन्ति ।
- वार्तालेखने पत्रलेखने अनुच्छेदलेखने कथालेखने च नैपुण्यतां प्राप्नुवन्ति ।
- संस्कृतानुवादकौशलं प्राप्य अनुवादकर्मणि उद्योगावसरं प्राप्तुं समर्थाः भवन्ति ।

अध्ययनसामग्री :

1 https://www.youtube.com/watch?v=p2cg9NzD9Fs

2 .https://www.youtube.com/watch?v=G6IoLIw2N2Q